

विश्व स्वास्थ्य संघटनेने कोरोना विषाणूला महामारी घोषित केले आहे. कोरोना विषाणू खूप सूक्ष्म असल्या तरी प्रभावी आहे. कोरोना विषाणू हा मनुष्याच्या केसापेशा ९०० पटीने छोटा असल्या तरी कोरोनाचे संक्रमण देशभरामध्ये जलद गतीने पसरत आहे. चीनमधील वुहान शहरामध्ये जन्म झाल्या आणि ही बيمारी संपूर्ण मानवजातीमध्ये संक्रमित होत गेली. कोरोनाचे संक्रमण थांबवण्यासाठी सरकारनी लॉकडाऊन म्हणजे टाळेबंदीची घोषणा केली. संपूर्ण शहरे, रस्ते, शाळा, महाविद्यालये, बाजारपेठ, व्यापार, हॉटेल, बस, रेल्वे, सार्वजनिक ठिकाणे सिल करण्यात आली. शहरामध्ये कडक निर्बंध लादण्यात आले. कारण कोरोना नावाची महामारी मानव जातीच्या इतिहासामध्ये प्रथमच आली आहे. संपूर्ण जग या महामारीने हादरून गेले आहेत. प्रत्येक जण आपआपल्या घरामध्ये कैद झाला असून भौतीदायक वातावरण निर्माण झाले आहे. या विषाणूमुळे कितीतरी लाख लोक मरण पावले आहेत. यापामून वाचण्यासाठी एकच उपाय आणि तो म्हणजे सामाजिक अंतर ठेवणे. हे संक्रमण एकापासून दुसऱ्यापर्यंत पसरते म्हणून भारत सरकारने टाळेबंदी हाच यावर उपाय सुचविला आहे. यामुळे मात्र संपूर्ण जनजीवनच विस्कळीत झाले आहे. कंपन्यांची, कार्यालयांची कामे धरी बसूनच करावी लागत आहे. यामध्ये मात्र कामगार वर्गाची फरफट होत आहे. शासनाची काही ठिकाणी मदत पोहोचते तर काही लोकांवर उपासमारीची वेळ येत आहे. इतर अडचणी बरोबर कोरोना विषाणूचा शिक्षणावरही परिणाम दिसून येतो.

उद्दिष्टे

- कोरोना विषाणूचे गांभीर्य समजून घेणे.
- देशातील सर्व घटकांना स्वरक्षणाविषयी माहिती देणे.
- शालेय, महाविद्यालयान शिक्क व त्यासंबंधीत प्रत्येक घटकाला यासंबंधीत माहिती असणे.
- आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करणे.

गृहितके

- आकस्मिक संकटामुळे विद्यार्थी परीक्षेपासून वंचित राहू नये याची दक्षता घेणे.
- तंत्रज्ञानाचा वापर करून विद्यार्थ्यांनपर्यंत शिक्षण कसे पोहोचविता येईल यासाठी प्रयत्न करणे.
- परिस्थितीचे गांभीर्य विद्यार्थ्यांना समजावून सांगून त्यांनाही यामध्ये सामावून घेणे.
- शिक्षणतज्ञानी घेतलेला योग्य निर्णय.

कोरोना विषाणूच्या संकटाने जगभरात आपले पाय पसरायला सुरवात केल्यानंतर त्याचे अनेक दुष्परिणाम समोर येत आहेत. यात मुलांच्या शिक्षणाची होत असलेली आबाळ हा सर्वात गांभीर्य मुद्दा ठरत आहे. "युनेस्को"च्या पाहणीनुसार, जगभरातील १९० देशातील १६० कोटी विद्यार्थी, तसेच भारतातील ३२ कोटी विद्यार्थी शिक्षणापासून सध्या वंचित आहे. या परिस्थितीत सूविधांचा अभाव असलेल्या गरीब घरातील विद्यार्थ्यांना मोठा फटका बसून भविष्यात त्यांना गांभीर्य दुष्परिणामांचा सामना करावा लागेल, असे जगभरातील शिक्षणतज्ञ सांगत आहेत. 'न भुतो न भविष्यती' अशी परिस्थिती निर्माण झाल्यामुळे आपल्यासमोर आम्हांने उभी राहिली आहेत.

आम्हांने

टाळेबंदीचा जनजीवनावर झालेला परीणाम

कोवीड १९मुळे अचानक उद्भलेल्या परिस्थितीमुळे जनजीवन धोक्यात आले आणि शासनाला टाळेबंदीचा निर्णय घ्यावा लागला. सर्व रस्ते, वाहतूक बंद करण्यात आले. शहरी, खेडीपाडीही सिल करण्यात आली.

व्यापार, बाजारपेठ, वरदळीची सर्व ठिकाणे बंद करण्यात आली. अमेरिका, इटली, रशिया यासारख्या प्रगत देशामध्येसुध्दा परिस्थिती हाताबाहेर गेली. अश्या परिस्थितीमध्ये फक्त वैद्यकीय व्यवस्था, पोलिस यंत्रणा, सफाई कामगारच काम करत होते. सर्वात जास्त काम करणारे मनुष्यबळ असणारी शिक्षणव्यवस्थाही बंद ठेवण्यात आली. विद्यार्थ्यांसमोर परीक्षेच्या काळातच भविष्याची समस्या निर्माण झाली.

कधीही न अनुभलेली परिस्थिती

कधीही न अनुभवलेला हा क्षण सुरवातीला कुतुहलाचा वाटत असतांना नंतर मात्र तोच जिवघेणा वाटतो. गांभीर्य परिस्थितीला सामोरे जावे लागते. भुतकाळात कधीही बंद न झालेल्या शिक्षण संस्था कोरोनाच्या संकटात बंद तर झाल्या त्या शेवटी परीक्षेसाठी तरी उघडणार असे वाटत असतांनाच दररोज बदलणाऱ्या शासन निर्णयातून शेवटी त्याही उच्च माध्यमिक स्तरापर्यंत रद्द करण्यात आल्या. विद्यार्थ्यांमध्ये मानसिक तणाव निर्माण झालेला दिसून आला. कोरोनामुळे त्यांना भविष्याची काळजी भेडसावू लागली. आपल्याला कोरोना साथीचा शिक्षणावर ठप्पा बसतो की काय अशी शंका दिसू लागली, त्यामुळे भविष्यात रोजगारापासून वंचित राहण्याची समस्या निर्माण होणार असे मनामध्ये जाणवू लागले. कोरोनामुळे परंपरागत चालत आलेल्या शिक्षणप्रणालीमध्ये खंड पडून विद्यार्थ्यांचा शिक्षकांशी संबंध तुटला. अश्या बिकट परिस्थितीमध्ये तंत्रज्ञान संसाधनाद्वारे विद्यार्थ्यांसोबत संवाद साधण्याचा प्रयत्न केल्या जावू लागत असल्या तरी ग्रामिण भागातील या तंत्रज्ञानाचा मागसलेपणा यामध्ये व्यत्यय निर्माण करत आहे.

अनिश्चितता

दिवसागणीक वाढत जाणाऱ्या रूग्ण संख्येवरून तळाशी असलेला भारताचा क्रमांक क्रमाक्रमाने वाढत जावून उच्च पातळीवर किंवा प्रथम क्रमांकाकडे वाटचाल करत आहे. यासाठी शासनाची असलेली अनिश्चित धोरणे सुध्दा काही प्रमाणात जबाबदार दिसून येते. जसे मजुरांच्या स्थलांतराचा प्रश्न, उच्च शिक्षणातील अंतीम वर्षांच्या व वैद्यकीय, अभियांत्रिकी